

TRADICIÓ I MODERNITAT
DE LA POESIA DE
GABRIEL FERRATER

NÚRIA PERPINYÀ FILELLA

1. FERRATER, G., *Da nucs pueris*, Les Quatre Estacions, Barcelona, 1960 / Empúries, Barcelona, 1987. Donat que la data de reedició és tan recent no reproduïxo els poemes.

2. MATISSE, H., *La Grande Revue*, 25-XII-1908.

3. *Margarida amb el gat negre* (1910), *Natura morta amb llimones, i got negre dissenyat sobre la paret* (1914), *La botiga groga* (1914-15), *Natura morta amb llimones* (1916 i 1921), *Nu sobre una cadira groga* (1926), *Llimones sobre un plat d'estany* (1927), *El vestit groc* (1929-31), *Harmonia en groc* (1928), *Nu rosat* (1935), *Natura morta amb ostones* (1940), *Llimones i Hortènsies* (1943), *Llimones sobre fons Rosa* (1943) *Llimones i Minoses* (1944), etc.

4.

CADAQUES

Cadaqués és, com no diré,
 com jo vaig ser i vull tornar-ni.
 Cadaqués als braços et té
 i t'hi adorms i no dorms gaire.
 Ploro que he perdut el teu cos,
 com si te m'haguessis fet vell
 i et retorna jove un alcohol,
 lluny de mi, de lluna inquieta.
 No miraré i no et tocaré
 refeta, vacil·lant miració?

Puges per costes de rastells,
 Descalç, un mant de calç blanca
 et guia el pas i et tanca amb ell.
 Tres dies que no rebo carta,
 Demà vull ser a Cadaqués.
 També em riuràs, carena clara.*

Aparegut a *Serra d'Or*, 117, juny 1969, p. 50, a cura de Joan Colomines. Com
 s'informa Joan Ferraté ni aquest poema ni "Any" no van poder formar part de *Da
 nudes pueris* per no assabentar a la família de la noia ni del lloc ni de la data
 de l'inici de la seva relació amorosa.

5.

*ANY

Mil noucents seixanta-dos,
 Avui, primer de gener,
 em prometo l'any ben teu.
 Com te'l promets tu, amor?

Un any de dies i nits:
 segons amples pels minuts,
 no pots, que podré entrar en tu
 i tu eparar-te de mi.

No vull que en perdem ni un.

Que el goig no es trobi captant
 per un carrer sense llar,
 Tinguem els cossos astuts,

Que coneguin un camí
 doble, car així convé:
 dues portes pel recer
 del secret i de l'avis.

Polícia que ens segueix
 i una mala por que els puny,
 Tots ells plegats, un garbany,
 teranyina que esquinçem.

Cel·lula nosaltres dos
 d'un PC no compromés
 a pagar deutes de fe
 per cap règim redemptor.

No ens deixarem redimir,
 Conspirarem l'actual
 règim de felicitat:
 un any de dies i nits.

Jo sé que no em trairàs
 i com et traïré jo?
 Aquest nostre doble cos
 veus que no vol morir enguany."

Aparegut a la revista *Inacaba* el dia 5 d'agost 1969, p. 5.

6.

"MIDSOMMARNATT

Vaig saltar encara
 una foguera
 menuda. L'última?
 Només uns mots
 callats de sobte.
Lysa bla natt.
 Mostra del símbol,
 Mostra que viu.
 Manent de l'una,
 fa tant de temps.
 Lleial a l'altra
 des de tant poc.
 Tu la d'enguany,
 Mostra en qui crec,
 abraça'm, no
 símbol de res.

L'altra en vol fer
 creure, perenne
 obedient,
 serf d'una gleva
 on he d'encendre
 concats focs nous
 (cadines, mànecs,
 capçals de llits
 d'estius llunyans)
 cada solstici,
 quan es tan vell
 saber com viren
 els tombs dels anys.
 Que creuin. Sigues
 la ves perenne,
 tu, nit d'enguany."

Data: l'any 1966 i aparegut a *Antologia d'homenatge a Pompeu Fabra*, Eler, 4,
 Barcelona, 1968

7. SODERBERG, H., *El doctor Glas*, op. cit.,

8

"SINITE PARVULOS VENIRE

Que els meus versos són indecents? Ho pots ben dir

tu, Diibrius. Tu vas fent versos

tot gatzara d'ocells i nuvolets que es disfressen
 de roses innocents de la pluja,
 i no hi deixen entrar cap home ni cap dona
 que hagin rodat per aquest món, Tu no perilles. Mai
 en els teus versos no es dirà res lleig. No s'hi troba
 ningú que et conegui, i que parli de tu."

FERRATER, E., *Menja't una cama*, J. Motta, Barcelona, 1962.

9. Com m'informa J. Ferraté, possiblement es tracta del poeta Tomàs Garcés la venjança final contra el qual per haver desestimat *Da nubes pueris* en un premi literari serà culminada a "Poema inacabat".

10.

"NON TU CORPUS ERAS

Primer s'obre una esquadra
 dubtosa. La memòria
 fuig, covarda, de dir-nos
 que és el cos que fereix.
 Les reís entren sagues:
 premen tot el seu temps
 per estendre's i fendre's
 i fer un gargot espès
 per tota la paret.
 Fins que s'eixampien, premen,
 treballen. Un ofec

d'esma atònita: ens té
 del tot, el germà gran,
 massa intencional
 i fosc de rudes traces.
 Que s'ho permeti tot,
 que ens trossegi. I -quan
 a grans esllavissades.
 Sabem si som nosaltres,
 o que és ell? En això
 no el volem reconèixer.

Quan veu que no podriem
 sofrir-lo, es deix brusca
 i ens deixa laure al jaç.
 Horriblement passius,
 escoltem el silenci.
 Ni lligó, ni designi.
 Un aguait viu. Que el temps
 vulgui a la fi tornar-nos
 paraules que serveixin
 per tractar el cos amic."

Aparegut a *Los Papeles de Son Arbadans*, octubre de 1960, ps. 68-69.

11. cf. una anàlisi més detallada en el capítol III. 1. 1. 2..

12.

"Aibi, nostrorum sermonum candide iudex,

quid nunc te dicam facere in region Pedana?
 scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat,
 an tacitum silvas inter reptare salubris,
 curantem quidquid dignum sapiente bonoque est?
 non tu corpus eras sine pectore, di tibi formam,
 di tibi divitias dederunt artemque fruendi." (vs. 1-7)

HORATI FLACCI, Q., *Epistolarum*, I, IV, *Opera*, a cura de H.W. Garrod, Oxford
 Classical Texts, 1992, p. 210.

13. Comunicació personal.

14. cf. capítol III, i, 1, 2.

15.

"nunc agilis fio et mensor civilibus undis,
 virtutis verae custos rigidusque satelles;
 nunc in Aristippi furtivum praecepta relator
 et mihi res, non me rebus subiungere conor,
 ut nox longa quibus mentitur amica, diesque
 longa videtur opus debentibus, ut piger annus
 pupillis quos dura premit custodia matrum;" (vs. 16-22)

HORATI FLACCI, Q., *Epistolarum*, I, I, *op. cit.*, ps. 203-204.

16.

"ON MATING

"DE LA CÒPULA

Being told that the sweetness
 Of life lies in mating,

Diu que ia dolçor
 de viure és la còpula,

I tried hard to know	i he volgut tastar
The sweetness of life.	la dolçor de viure.
By now, I have found	Ara, però, sé
That life has no sweetness.	que no és dolç de viure.
To atone for this,	Per rescabalar-nos,
There is only left	no podem sinó
To us, now and then	ara i adés tònce'ns
Heart-wringing, the trying	l'entranya amb l'amarg
Bitterness of mating."	fatic de la còpula."

Aparegut a *Saber*, 9, maig/juny 1986, p. 40, a cura i amb traducció de J. Ferraté.

17.

"PROP DELS DINOU

Quan falten dotze dies perquè tinguis,
 Júlia, dinou anys,
 vull apuntar-te tres o quatre dites
 (dinou no les sé pas)
 que siguin veritat. Dones i homes
 componen tot el món.
 Massa simple, respons. Però recorda
 la cova de Plató.
 Qui espia la paret, la febre d'ombres,
 no sent al seu costat
 l'esma innocent amb què se li proposa

alguna cega mà.
 Dones i homes, Mans nuades, Fosca
 d'una tarda que mor.
 Fins la cova s'hi pot viure, Júlia.
 Millor, sense records.
 Però quan creixes tu et creix la memòria.
 Mira que et pugi dret.
 Que cap por no la torci. Que no et sagni
 de cap empelt cruel
 No t'escollits qui et parit d'egoisme:
 t'has de gosar estimar.
 I el dia que tremolis (he de dir-te
 que un dia així vindrà),
 i et siguin lluny els dinou anys, no oblidis
 que, teu, és ait tot do.
 Així sabràs donar sense penyora,
 tal com donen els bons.
 I sabràs rebre, tal com et mereixes,
 un do sense retorn.
 Cecs, a la cova, saben iligir, Júlia,
 ben fort el nus del món."

Aparegut a *Tarot de quinze*, 0, Univ. Autònoma de Barcelona, abril 1972.

"El cor recorda:
 retornen les desferres
 d'aquell naufragi.
 Cantaran les sirenes
 novament, oh esperança?"

2.

"Amor, tempesta.
 Vent, esfulla les roses
 de la recança;
 desarrela la trista
 vida que ahir estimava."

Apareguts a *Revista del Centro de Lectura*, 257, abril 1974, p. 5.

19.

"I aquells llençols que sé
 que me'n puc recordar,
 que ni he de recordar
 per tantes tardes més?"

I aquell túnel obert
 per on entraven taxis,
 ¿de veres he de creure
 que ens ha estat important?"

I tanmateix que sí,

que ens ha estat important.

.....

i tanta, mira, generació

que ens hi hem educat,

¿què hem de fer sinó creure?"

Aparegut a *El Mon*, 29 abril 1983 a cura de Ramon Barnils.

20.

"How many ways of winking
are there? Jaime, I could
Wish my book to bring you
just a wink for each one
of three devins ways
I know for meeting you:
one, bringing back to you
the dear bitch, poetry, who
cuckolds us with each other;
one for friendship of days
one wen for the highway
where Spain robs us, the old bitch"

Dedicatòria de *Teoria dels cossos* a Jaime Gil de Biedma (publicada a GIL DE BIEDMA, J. "La imitación como mediación, o de mi Edad Media. Sobre Gabriel Ferrater y algunos poemas míos, a propósito de poesía medieval", *op. cit.*, p. 82.

"Sats veyn quab mal govern

Manta gent se guoverna,

Mays suonaren tabal
 E ceyl quins atabala
 Haurà fuyr tron lo pec
 Suferrà greu, puys peca."

Dedicatòria de *Teoria dels cossos* a Joaquim Molas (publicada a *Faig*, 16, març 1982), en què es pot observar el plagi de la llengua d'alguns dels discursos reprovatoris del *Cançonet de Ripoll* del s. XIV.

21.

"un astre és la cosa que té més seny: recorre
 espai, però no talla camins ni dibuixa cap ordre,
 terròs mut per la foscor sorda, i què diria si vegés a mont palomar
 els homenets que fressegen i es creuen importants
 perquè treballen de nits, apuntat l'espectre de l'estrella, les mil xifres
 del seu pes i de l'ordre que complica
 junt amb les altres estrelles de qui ella no és pas aniga.

oh, senyoreta helena, segun que és una sort
 que no tinguis gaire idea quines coses fa amb el teu record
 un home que hi ha a calafell i que és tot vellot.

t'embraries si sabessis com ell abusa
 i no et mira pas embadalit com si fossis una lluna
 i ell un poeta romàntic, sinó que t'usa per ficar-se amb tu entre dos llençols, avui
 (som la nit que surt del diumenge i entra al dilluns)
 en fa com sempre un gra massa.

avui: sense anar més lluny li ha donat pels teus peuetes, desvergonyides,
 les seves mans viuen de renda perquè no obliden
 les dues formes menudes, van, i se les lliguen a l'esquena, i no vulguis saber
 què passa després, i tot és perquè

tu ets lluny, i miserable s'ha tornat l'endreq
 de l'univers (l'ecclesiastès no ho va dir, però hauria pogut dir-ho). Sigues
 bona noia, i perdona l'home que estimaria
 moltíssim més a tu verídica, però et fa el salt (com que no pot
 fer altra cosa) amb el teu record,
 que és el que més se t'assembla, però no se t'assembla gaire: i és la pena
 d'aquests mig-versos fets per tu, helena"

Poema-carta adreçat a Helena Valentí i datat el 25-5-1960 (publicat a *El País*,
 248, 28-VI-1987). En aquest poema s'observen paral·lelismes formals amb el poema
 "Helena" de *Menja't una cama* com la virtut de "tallar camins" i "dibuixar ordres"
 que tenen els éssers imbuïts de força vital (com l'estimada); vida humana i
 terrenal que el poeta contraposa a la vida macrocòsmica i despersonalitzada.
 Apareix també la constatació del *décalage* temporal-ànimic entre el jo poètic i
 l'estimada (que es decanta sempre a favor d'ella) i l'insistent rebuig del poeta
 de les recreacions literàries que s'allunyen de la realitat (i aquí, en
 particular, de la concretat realitat de l'estimada) i del record que tot i que
 serveix a voltes per substituir la realitat, ho fa però entorbidant-la i
 desfigurant-la. Un altre cop, doncs, el poeta defensa la vida per damunt de la
 literatura i la presència per sobre del record. Formalment podem observar també
 usos poètics usuals en la poesia de Ferrater: deixis temporal ("avui"), cohesió
 lèxica ("coses"), parèntesis, interlocutor(a), precisió temporal, toponímia
 identificable i encaivalements de què podríem assenyalar el que es troba entre
 els versos 24/25.

22.

"Mestre Foix de Sarrà:

Mil perdons, sense raons
De mai perdedor amb escreix
Deo volente, diumenge
Passaré a tornar els maons
(La "Revista" que era neta).
Avui matí, sense menja
(Mai no esmorzo), duc ja un feix
De paperam en saleta.
Si tanmateix no ens veiem
Fins passat l'estiu extrem,
Que us sigui pròsper, Poeta."

Datat el 24-VII-1970 i aparegut a *Serra d'Or*, 153, juny 1972, p. 24

VI. 3. INVENTARIS

VI. 3. 1. IMATGES

Da nuces pueris

"Faula segona"

Podem començar els exemples addicionals d'imatges materialitzadores o cosificadores d'ens immaterials amb aquests dos exemples: "Bevia / licors que es prenen sense gel, espessos / i condormits com els records de la infància" (vs. 36-38); "L'avui / li era transparent, prim de fluència, / i es resistia a fer-lo consistent." (vs. 54-56).

"Els jocs"

El procés invers (de l'element material a l'espiritual) s'observa irònicament aquests versos: "M'arribo fins / al club de tennis Barcelona, que és / un club de rics, i vaig mirant els cotxes / que s'arregleren a la porta, plens / de la voluntat bona d'ésser cotxes / de rics: com si diguessim, de tenir / una certa ànima." (vs. 9-15).

"Floral"

El darrer sintagma sintetitza no sols la reflexió moral del poema, sinó el tipus d'operacions imaginatives des de l'abstracte al concret gràcies a la introducció d'una qualitat sensual: "i la memòria em verdeja".

"Punta de dia"

Tot el poema és construït en imatges successives -algunes de les quals són fins i tot escenificables- per expressar la frustrada il·lusió davant el nou dia. Vegem-ne la darrera: "i em fa / fred de mirar-me un dia més, pinyol / tot salivat, pelat de polpa, fora nit" (vs. 12-14).

"El mutilat"

Una motiu recurrent en aquesta poesia: "No el sobtarà / l'atzagaia de llum / de la nostra memòria" (vs. 26-28).

"La confiança"

"Tots els llums de la nit són dins els trossos / de gel, que ens repartim i no bevem." (vs. 1-2)

"Lliçó d'història"

Aquí el cel, reprenent una imatge que havia aparegut a "Paisatge amb figures", es cosifica de la següent manera: "La gran lona del cel / ens l'han de fer parracs els excitats / Stukas." (vs. 2-4).

"Temps enrera"

"i un crit imperiós, / com l'or maligne d'una serp se'ns dreça / inesperat, i ens força a amagar el cap / a la falda profunda de la por / fins que s'allunyen" (vs. 23-27).

Benja't una cama**"Cambra de la tardor"**

"La persiana, no del tot tancada, com / un esglai que es reté de caure a terra." (vs. 1-2); "(...) Mira, s'obren / trenta-set horitzons rectes i prims, / però els cor els oblida" (vs. 3-5) (eis anys del jo poètic); "se'ns va morint la llum, que era color / de mel, i ara és color d'olor de poma" (vs. 6-7) (sinestèsia materialitzadora); eis besos com a fulles que colguen el cossos (vs. 19-26). En aquest poema trobem formulat un dels axiomes de la poesia ferrateriana (la matèria imbuda de sentit, d'ànima): "ben al fons / el cos recorda"

"Però non mi destar"

Cadascunes de les descripcions del paisatge (un jardí urbà erm) funcionen com a correlat del jo (erm i desangelat).

"Atra Mater"

La descripció d'uns aeròdroms desolats funcionen com a correlat de les sòrdides conseqüències d'una guerra. Vegem-ne una de les seves millors imatges: "Es va esquerdant l'eixut / crostisser dels records" (vs. 28-29).

"La cara"

Entre parèntesi apareix una representació imaginativa de la cruesa del pas del temps mitjançant una posta en escena moderna del símbol tradicional de la serp com a cicle temporal.

"Tam gratumst mihi"

Recreació de la imatge transmaterialitzadora de Donne del cos com a llibre.

"Caragol"

"Consternat, / un caragol al mig d'un mur eixut" (vs. 5-6)
(el sentiment de desolació amorosa)

"Tro vos mi siatz renduda"

Reprenent el mite de Píram i Tísbe, la separació amorosa es projecta en la imatge de la paret ("Tantes parets entre tu i jo" (v. 1)) i l'enyor en un gos assedegat.

"Tant no turmenta"

"la teva terra / de línies terriblement veridiques" (vs. 11-12) (correlat del jo poètic)

"Economies rivals"

La ironia del llenguatge com a "abelles agudes / que volen recte per fiblar".

"Els polls"

Aquest poema és un exemple reeixidíssim de transposició imaginativa construïda a partir de la presentació d'una història: "i les cares / se'ns anirant tornaran blanques i buides / com d'un ferit que es dessagna al talús / de grava, quan traspunta un mati gris, / després del xoc de trens." (vs. 8-12).

"Els miralls"

La tria de productes en un mercat com a correlat quotidià de la tria d'un model de vida.

"L'oncle"

"Els pares tussen, mediten l'arna que s'agafa al vesc / del bol de llet, i oloren altres tels / de vida groga i plana que els embulla" (vs. 5-8) (la sòrdida monotonia del viure emmirallada imaginativament en l'esmorzar); "Regiren el calaix de les més velles / troques d'experiència, i les pengem, / per cabdellar-les, a les mans dels fills. Les mans es tanquen, el fred guanya els dits, / tota la sang del món circula lenta." (vs. 16-20) (l'anècdota quotidiana de cabdellar llana entre dues persones com a imatge de la transmissió generacional).

Teoria dels cossos

"Bosc"

El jo poètic com "sol hivernal" i tots dos com a copuladors de la terra / dona.

"Corda"

Un triangle amorós com una corda.

"Dits"

"aquesta nit faig engrunes / amb la traça de record / que tinc als dits." (vs. 12-14).

"Esparver"

"Un mal estiu s'emmagranava espès. / Dies premuts, grups de sang i d'ossets. / Pellaven sec les genives del sol. / Tarava el corc la fibra de les nits." (vs. 5-9); el cel com a vidres que apareix també a "Mecànica terrestre" (i en el qual apareix també el de la magrana, si bé amb un sentit distint).

"Idolets"

Dues imatges per a la memòria que ja havien aparegut en altres poemes: "Desemboliques la seia marcida" (a "By natural piety") i "deixa que un raig / et cliveilli el recer fosc" (a "Un pas insegur").

"Idols"

Els amants com a "dues / llavors nues dins un fruit que l'estiu / ha badat violent, i que s'omple / d'aire" (vs. 3-6) -el correlat objectiu apareix entre parèntesi-.

"Kensington"

La projecció imaginativa que l'estimada fa de si mateixa en el barri londinenc de Kensington durant l'acte sexual i la correlació (errònea) de l'estimada com una flor estructuren el poema.

"Lorelei"

Retrobem el sentiment d'incertesa del jo adult (a què s'afegeix aquí el factor etilic) transferit a la boira.

"Mudances"

Correlat sexual i per extensió de la incertesa del jo poètic en "la teva fusta / desesperada en erigir-se" (vs. 9-10).

"Plorar"

"el món et roda i vibra / com, cadent averany, / la baldufa moria / quan sabies plorar" (vs. 5-8).

"Riure"

"i un riure, goig inquiet, / brota profund i rebrota / i em branqueja dins la boca: / fresca amargor de llorer, / verda aèria

remor" (vs. 19-23); "Muda, que rodolo cap a tu / i és meu tot cop del teu dau" (vs. 31-32).

"També"

Una cinta mètrica apareix com a correlat del món i la història continguts simbòlicament dins l'estimada (la Gran Mare); el jo poètic s'hi troba també dins transferit imaginativament amb una simple ratlla del metre.

"Úter"

Aquí la cambra amorosa és el correlat de l'estimada, dins la qual s'hi troba també placentosament l'amant.

"Cançó idiota"

"Un filferro de record dolç / em talla aquest espès d'un dia / del mantegós seixanta-dos" (vs. 26-28).

"Les mosques d'octubre"

"Un cor de mal drenatge" (v. 8) (que no sap drenar els coàguls dels records); "la mar que es convulsa escumosa / d'esforç, com la pell d'una maula / que el tàvec / no deixa en repòs" (vs. 15-17).

"Aniversari"

Tot el poema és construït sobre dues carboneres que serveixen de correlat de la memòria i de l'oblit, respectivament.

"Els aristòcrates"

"El fàstic meu / (...) com els turmells d'una nena gitana, / potser em deixa ser pell i vida sota el brut," (vs. 6-9).

VI. 3. 2. DEICTICS

(Com aquest recull (il·lustratiu i no exhaustiu) només té una funció taxonòmica s'han eliminat les ratlles de vers i s'ha posat amb majúscules l'element deíctic).

Da nucas pueris

"In memoriam"

"El cap m'anava tot ple d'una altra cosa d'una altra cosa, que ARA encara jutjo més important"

"ALLÍ, ajaçat a l'entrecuix del món, m'espessia de revolta feliç"

"ARA sé conèixer"

"ARA veig clar"

"I tremolava tot JO d'impaciència"

"JO no tenia cap bicicleta"

"Heu estat VÓS el responsable"

"Faula primera"

"AQUELLS dos cossos"

"toquejar AQUELL nus"

"Faula segona"

"AQUEST envà"

"la cambra del cantó i AQUESTA"

"AQUÍ una arcada"

"Els jocs"

"NO FA GAIRE vaig llegir que"

"Vaig passejant, i ARA sé on em porto."

"AQUÍ juguen al bàsquet"

"els moviments precisos d'AQUESTS cossos"

"JO, com que sóc un doctrinari"

"Floral"

"AQUELL ventet menut"

"Punta de dia"

"AQUELL blau espès"

"El mutilat"

"JO sé que no l'estimes"

"allò que hem vist TU i JO"

"si TU ens ajudes"

"Com Faust"

"en AQUEST món on mai ELL no respon"

"Noeuds exòtiques"

"que AVUI coronem la piperica rosa virginal"

A través dels temperaments"

"AQUEST deure líric"

"Literatura"

"AQUESTS monstres, ben poc crítics"

"Diumenge"

"ANEM TORNANT ben a poc a poc"

"ARA embussem els colls d'embuts"

"Amistat del braç"

"JO n'agafava"

"JO, massa jove també."

"A mig matí"

"ho has volgut TU, t'ho has buscat TU, de nit,"

"Paisatge amb figures"

"llisquem cap a les vores del viure que DEMA ens hi trobarem al mig.

AVUI diumenge"

"Mecànica terrestre"

"Veus, és AIXÍ que tot pot començar. DESPRÉS, el més profund. ARA projecta"

"ARA calcula"

"Octubre"

"però DES D'ARA recollits"

"El secret"

"comprenuem que AQUELL dia ha estat el del prodigi"

"Lliçó d'història"

"VE un general"

"Temps eurerà"

"Deixa'm fugir d'AQUÍ, i tornar al teu temps"

"Tot és com AQUELL dia"

"I ARA, veus, TORNA AQUELL mal moment"

"Petita guerra"

"AQUELL cementiri de poblet"

"Vol dir que JO era tan jove com"

"Mala memòria"

"AQUELL poble gòtic"

"Fi del món"

"AQUESTA insistent aigua de paraules"

"Un pas insegur"

"ARA s'hi ha obert una clivella"

"AQUESTS peus d'home"

"Posseït"

"Sóc MÉS LLUNY QUE estimar-te"

"ARA t'excites"

"No sóc sinó la mà amb què TU palpeges"

"By natural piety"

"AQUEST fugaç quiliedre diamantí"

"el teu cos ha pujat FINS AQUÍ"

"Vull que ARA em duguis AVALL"

"ARA són corpuscles d'instint teu"

"Coses que JO puc veure"

"Pugem-HI"

"Exeunt personae"

"TU, filla clara del silenci,"

"TU, mare dels colits,"

"TU, germana indulgent,"

Nenja't una cama

"Cambra de la tardor"

"ARA és color d'olor de poema"

es, te'n recordaràs d'AQUESTA cambra?

"AQUELLES veus d'obriers -Què són?"

"i AVUI no les sento"

"i AVUI que callen"

"Tres llimones"

"les coses AVUI no es fan esquerpes"

"renuncia DES D'ARA"

"Si puc"

"que ve d'AQUEST moment?"

"No una casa"

"Si ARA poses la mà"

"Però non mi destar"

"No entris ARA"

"AQUÍ han viscut, i TU no HI eres"

"Atra mater"

"AQUÍ, un lloc tan obet?"

"No guarden AQUESTS munts de rebuig"

"La cara"

"quin horror ARA s'ha introduït dins AQUEST cervellet"

"i AQUESTA cara jove"

"El ponent excessiu"

"AQUEST sol que menstrua no es vol pondre"

"El distret"

"Segur que AVUI hi havia núvols"

"ARA se m'ha fet fosc"

"Que DEMA me'n recordi"

"Sacra rappresentazione"

"ARA et corprèn"

"Josep Carner"

"que TU em vas donar AHIR"

"i són dei tot nous, ARA que eis llegeixo per tu"

"La vida furtiva"

"Segurament serà com ARA"

"que entrin AQUESTS, a qui ho hauré de dir tot"

"Cançó de bressol"

"TU vas amb compte"

"TU tens pietat"

"TU no fas com els pobres"

"Els polls"

"SE'N VA ANAR (...)"**. Sovint, TORNA"**

"Societas Pandari"

"D'AQUESTA, TU?"

"JO et dire com pots persuadir-la"

"AQUI tens diners"

"Els innocents"

"ARA, veus, és un cautxú color de sol"

"Le grand soir"

"I és AVUI."

"ARA les eines fugen dels dits"

"DEMA xisciarà el sol"

"Guineu"

Què faras? **TORNAR-TE'N"**

Teoria dels cossos

"Pocema inacabat"

"AQUELL que va empenyar el talós"

"només que AQUESTA matinada"

"a tu, Helena, que ARA aprens a viure"

"i deixa'm ARA saludar"

"AQUÍ en tens una versió"

"I ARA mirem d'anar per feina"

"No es pas ARA que m'hi penso"

"que AVUI he vist netejar anxoves"

"JO, com tot altre pixa-tinta, vull subornar la joventut"

"D'AQUELLS pollosos anys quarantes"

"TU jutja, i no t'empesquis que ARA en pugon"

"AQUELLA meva joventut"

"ARA m'he fet un empoic"

"un quest sinuós, i em portava vers AQUÍ, vers ARA i vers TU"

"I AHIR de matinada vas fugir"

"I AVUI (dimarts tres) he rebut"

"/vols omplir TU AQUEST vers buit?/"

"AQUELL pantalon vermell"

"Me'n vaig DEMA de Cadaqués si AVUI m'arriben els diners"

"Si AVUI figuro una noia"

"I ARA potser més val que calli"

"Boira"

"Ho sé JO, que ARA emboiro el teu profund crepuscle matinal"

"Corda"

"TU ho has volgut"

"Dits"

"AQUESTA nit faig engrunes"

"Esparver"

"Sabia JO que un esparver furtiu"

"AQUESTA nit, que un dring ha esmicolat"

"I AQUEST sobtat esparveret que riu"

"que TORNA amb mi la noia que tinc LLUNY?"

"Idolets"

"ARA, sense fe"

"ARA val, com mai, la pena"

"Idols"

"frem el record que tenim ARA"

"frem AQUESTA imatge"

"Kensington"

"I AQUELLES tardes que no moren mai"

"AQUESTA estesa de carrers retorts"

"el teu cos et puja CAP AQUI"

"Lorelei"

"ARA la mena un seny d'ofrena"

"Xetrònom"

"ARA, de la noia no saps ni parlar-ne"

"Perdó"

"per ARA, per AQUEST moment que el llampegueig desficiós"

"Plorar"

"I AVUI sabies riure"

"Riure"

"I ARA, amor, AQUEST teu bes"

"Sabers"

"JO sé on és el teu cos"

"Solstici"

"ARA tinc LLUNY la cara on reposo"

"AQUEST estiu me'l crec"

"óter"

"Ja fa unes quantes hores que és AQUI"

"pels quatre o vint cantons D'AQUESTA cambra"

"I ARA visc tot encledat"

"Tempestiva viro"

"Si ARA ens premen altres pors"

"De lluny"

"AQUEST és el suïcidi que m'ha impressionat"

"Maitresse de poète"

"ARA, vells, reclamem més"

"Els versos que ell ha pres d'AQUESTA nota"

"Les generacions"

"A FORA, a la platja crema el darrer sol d'octubre"

"La lliçó"

"és AQUEST, és AQUEST D'ARA, el posat"

"DES D'AQUI, d'AQUEST altre lloc del món"

"Cançó del gosar poder"

"I AVUI, Octavi, noi"

"Per José María Valverde"

"Oh, AQUESTS que peonen,"

"ARA, ni tu no vulguis beure"

"S-Bahn"

"ARA, la noia qui tant d'eau froide m'a fait boire"

"AQUEST mati m'he trobat una noia"

"ARA somriu ferida"

"Mädchen"

"ARA no veig mosquetes de sol en eixam"

"Teseu"

"TORNES, TORNES TU?"

VI. 3. 3. DATIUS

(Com aquest recull (il·lustratiu i no exhaustiu) només té una funció taxonòmica s'han eliminat les ratlles de vers i s'ha posat amb majúscules el datiu).

Da nuges pueris

"In memoria"

"El primer bombareig ENS el vam passar al refugi de ca la Sol"

"els prostíbuls se'NS haurien obert"

"se'M fa ambigu"

"i el camí de tornada, a poc a poc, ENS el tancaven marges coneguts"

"els pares nostres se'NS van fer importants"

"els botiguers se'NS ajeien"

"la vida que se LI havia fet estranya"

"els reflexos de l'ordre se'LS havien marcat"

"Paula segona"

"L'avui LI era transparent"

"Els jocs"

"la pilota se LI adorn"

"ME'ls miro

"vull creure que ells EM fan sentir"

"Floral"

"el record que se ME'n va, de tan confús, cap al futur, se'X fa desig,
i la memòria EM verdeja"

"Punta de dia"

"La nit que se ME'n va" (cf. el paral·lelisme existent amb el poema anterior)

"El mutilat"

"podrem recordar i dir que no TE l'estimaves"

"Veus baixes:"

"aquest tort ME'l retrec nomes jo"

"La platja"

"Se'NS l'ha menjat"

"Diumenge"

"Un nen que se LI ha rebentat el globus"

"A mig mati"

"T'ho has buscat tu"

"que la vida se'T faria ignorada"

"Paisatge amb figures"

"tota vertical se'NS decanta"

"el món amaga que també LI fuig el seny"

"Octubre"

"els eixams d'ànimes abelles se'LS dispersen i brunzen flama"

"Lliçó d'història"

"la gran lona del cel ENS l'han de fer parracs"

"que és seva la vida que LI passa per davant"

"Temps enrera"

"ET veig la brusa gris de cel"

"l'enorme tremolor ENS passa a la vora"

"Un pas insegur"

"Ara s'hi ha obrert una clivella. i M'entra un fil de llum"

"Posseït"

"te M'en vas darrera d'un altre cos"

Menja't una cama

"Cambra de la tardor"

"se'NS va morint la llum"

"ME l'estimo molt"

"Si puc"

"l'escata de sol que ET vibra en aquesta unglia"

"He sentit el so fosc d'una cosa que EM cau dins algun pou"

"Hora baixa"

"(La nit se'NS tira més a sobre)"

"No una casa"

"Si ara poses la mà que EM faci una teulada"

"el recer on se'T recull el càndid ample hivern dels llençols"

"El ponent excessiu"

"Un altre dia se'T mor cregut que el seu color no tornarà mai més"

"Tan gratumst mihi"

"o mentre se'LS va tancant a poc a poc la porta del son"

"Fi distret"

"Ara se M'ha fet fosc"

"Caragol"

"i les deu de la nit que estan per tocar-LI"

"La ciutat"

"les piles de sols i de pluges que se M'han fet anys"

"Tro vos mi siatz renduda"

"no veu com se'T va fent vida"

"fins que EM siguis tornada"

"Josep Carner"

"Mots que romanen, mentre ENS varien els dis i se'NS muden els sentits"

"La vida furtiva"

"EM pujarà des del silenci de tota la casa, brusc, el ronc de l'ascensor"

"Cançó de bressol"

"se l'ofega el cor"

"Els polls"

"i les cares se'NS aniran tornant blanques"

"El darrer vespre (l'endemà se'n va) ENS entra puntual"

"L'oncle"

"S'enduen el seu fàstic al carrer i deu haver trigat a dissipar-se'LS"

"no obliden com als pares se'LS ha obert, omínoea, una esquerdada a la paret"

"Le grand soir"

"ni cal que ENS el mirem"

"per on se'NS escolava el pus"

"Guineu"

Teoria dels cossos

"Poema inacabat"

"d'aquell embus on encara ET pugen bombolles"

"te M'abaltissis de llegir-me"

"que un malentès se T'aixequés des del meu vers"

"un temps que ja se M'ha fet vell"

"i el vici que voldria fàcil que se LI torni solitari"

"(car ser intel·ligent ENS denota un vigor de felicitat"

"però el dubte E\ va renaixent"

"cap d'aquells ordres de destí que aleshores se M'arrelaven"

"que els personatges ME'ls aconsilli aquesta classe"

"els cursos se LI van confondre"

"i una ratilla estranya (...) EM desdibuixa la badia"

"i veritat, jo sé molt bé com se'M va fent"

"se'M pentinen les deu mil bruixes d'un record"

"i M'és cauteri una barreta de plaa de self-pity fresca"

"tot els fets se'M rebel·len"

"fins que el país se'NS va cobrir del tot de negre"

"Boira"

"Moit abans que te'LS tornis vella i grisa"

"se'LS obriran les vies del sol"

"Corda"

"que quan ella es redreça i se'T esmuny"

"Ets tan lluny i TE'l veuen"

"Dits"

"dels bruscos túnels per on te'M perds"

"van prémer l'ombra del toc dels teus dits, quan te'M perdies"

"Engany"

"te'M vas concedir"

"Oh, com te M'has cregut que EM fores fidel?"

"Esparver"

"s'esmuny i EM ve"

"Fill"

"El temps se'LS ennuégui"

"és potser el nen que no hem fet, i que se'NS queixa"

"Troba'T els dos que tu delates"

"Idolets"

"propicia'T els seus déus llars, els de la llars que ella ES tria"

"Joc"

"Si TE l'estimes, no li ofeguis aquest tremolor"

"Kensington"

"i tot el cos ET puja cap aquí"

"TE m'he tornat una flor groga"

"Lorelei"

"Un instant d'un passat estiu no se ME'n va del pensament"

"Heu"

"que l'altre dia ET va fer el salt"

"Plorar"

"se LI decanta el cap, el món ET roda"

"si T'és advers l'instant"

"però el riure, plombat com un cos mort, ET llisca aigua endins"

"Riure"

"aquest teu bes (altra llegenda) se'M muda"

"el dolç tacte se M'esmuny frisós"

"i EM sé el guany"

"és la teva la que EM val"

"Signe"

"La mà se'T vincia lluny"

"Solstici"

"Aquest estiu ME'l crec"

"per ara i tot moment en què, com ara, la dolça cara EM sigui lluny,
que es giri i EM torni, com un fruit al meu abast."

"Xifra"

"abans no vaig trobar on te M'havies arraulit"

"Tempestiva viro"

"confosa amb el cos que S'ha triat"

"Les mosques d'octubre"

"Aprons a mirar-TE-la buida"

"la tarda no ET guanya prou paciència"

"La lliçó"

"Te'M gires"

"El lector"

"qe se'M torna rossa o pàl·lida"

"Fa vint anys que ME'l retrobo dins la butxaca"

"Els aristòcrates"

"Teniu la vostra història tan prop, i US viu el fàstic"

"Tabel"

"la Dolenta ENS eis ha mort de mort bona"

"Mädchen"

"(l'estiu ENS aviva prats"

"oh com se'NS torna persona"

"Teseu"

"Un sol fil ET daura la fosca memòria"

VI. 3. 4. MODISMES

(Com aquest recull (il·lustratiu i no exhaustiu) només té una funció taxonòmica s'han eliminat les ratlles de vers)

De nuges pueris

"In memoriam"

"vaig veure que al meu món algú li havia fet una cara nova"

"Com Faust"

"negociable a la menuda"

"Paisatge amb figures"

"li fuig el seny"

"Temps enrera"

"Ho deixem córrer"

"Petita guerra"

"i amb l'ajuda del sol, que castigava durament"

"By natural piety"

"un gelat de molts pisos"

Menja't una cama

"Matèries"

"hi deixaves la pell"

"Economies rivals"

"Tant se val"

Teoria dels cossos

"Poema inacabat"

"mirem d'anar per feina"

"no en tallaria una llesca"

"se n'aniria tot en orris"

"Prou comèdia"

"Parlant clar"

"no em veig més la carn que els ossos"

"que tenia el seny a dida"

"quen el Reich va ensenyar la panxa"

"Hi havia molts gats que esperaven que es confondrien dins la penombra d'aquells dies"

"Som-hi per fi"

"l'altra girada de truita"

"remena tot cua-dret"

"o voldrà que em vegis plorar cocodrilot de quaranta anys"

"que tothom que el carro va empenyent preveu el pedegral darrer"

"ni cal que toquis fusta"

"m'he fet un embolic"

"Vejam si encarrillo la història"

"què hi farem"

"què hi puc fer?"

"Qui no sempre papa falòrnies"

"Barcelona, la ciutat que té tant de bona com l'assonant que sóna
fals"

"No perds el temps"

"de cap pa faig rosegons"

"que Déu confongui"

"me l'escolto com qui sent ploure"

"no sé reprendre el meu fil"

"s'havia enganxat els dits"

"matava les hores"

"l'ull de les dones a sobre"

"no ve a tomb"

"no ser-hi a temps"

"en una euga de qui mirava les dents"

"mosqueta morta de fred i de tristor"

"bon profit"

"Vés a saber com"

"Se'm pentinen les deu mil bruixes d'un record"

"pobre de mi"

"no voldria ensenyar l'orella"

"es fa la bleda"

"Les noies amb qui vaig anar per passar comptes de la guerra"

"sabien riure's de qui vetlla els morts eterns d'aquest país"

"un festi ofert amb rodes de moli"

"quedava molt camp per córrer"

"van dir la seva"

"la factura que les noies de la sutura (...) van pagar"

"no lliguem de mans el destí"

"joves que s'obren pas a cops de colze"

"Barca nova, tingues bon vent"

"Corda"

"Tu que ets fas l'estret,"

"Heu"

"que l'altre dia et va fer el salt"

"Noies"

"Podria fer-ho amb una noia menuda"

"Les generacions"

"com que és de bona pasta però de trenta anys"

"Cançó del gosar poder"

"enemics a sou"

"Mira-t'hi bé"

"Per José Maria Valverde"

"Van a la seva"

VII. BIBIOGRAFIA

VII. 1. BIBLIOGRAFIA DE GABRIEL FERRATER

1. POESIA

Da nucs pueris, J. Pedreira, "Les Quatre Estacions", 2, "Els llibres de l'ossa Menor", Barcelona, 1960 / *Empuries*, "El ventall de la poesia", 1, Barcelona, 1987.

Menja't una cama, J. Horta, "Signe", 7, Barcelona, 1962.

Teoria dels cossos, ed. 62, "Antologia catalana", 21, Barcelona, 1966.

Les dones i els dies, ed. 62, "Cara i Creu", 10, Barcelona, 1968.

(ed. 62, MDLC, 21, Barcelona, 1979)

Vers i Prosa, a cura de J. Cornudella, E. Climent, "L'Estel", 5, València, 1988.

1. 1. Poemes esparsos

"Any", *Iracaba*, 5, 1969.

"Cadaqués", *Serra d'Or*, 117, juny 1969.

"Midsonmarnatt", *Antologia d'homenatge a Pompeu Fabra*, ed. Eler, "Les Hores Extres", 4, Barcelona, 1968 / *La mosca*, 3.

"Non tu corpus eras", *Los Papeles de Son Armadans*, octubre 1960.

"On mating", *Saber*, 9, maig/juny 1986.

"Prop dels dinou", dins *Tarot de quinze*, 0, abril 1972, Universitat Autònoma de Barcelona.

1. 3. Obra poètica traduïda

Hiberno ex aquare, traducció de G. Ferrater, *Los Papeles de Son Armadans*, octubre de 1960.

Mujeres y días, traducció de P. Gimferrer, J.A. Goytisolo i J.M. Valverde, Seix-Barral, Barcelona, 1979.

Poème inachevé, traducció d'André Imbrechts, Louvain, 1970 (traducció de W. Cliff, Ercée, Barcelona, 1985).

Poema inacabado, traducció de J. Margarit i P. Rovira, Alianza/Gran Enciclopedia Catalana, Barcelona, 1989.

2. NOVEL·LA

Un cuerpo a dos, Quadeins Crema, Barcelona, 1987. (Coautoría amb J.M. de Martín).

3. ESTUDIS

Els textos que versen sobre literatura que han estat publicats en més d'una ocasió són precedits per un(s) número(s) entre claudàtors: [1] indica que ha estat recollit a *Sobre literatura* (1979); [2] a *La poesia de Carles Riba* (1983); [3] a *Papers, cartes*,

paraules (1986); [4] a *Vers i Prosa* (1988); . Les reimpressions de caràcter més puntual s'indiquen en cada cas. Aquesta convenció se segueix també en les entrevistes, en les enquestes i en els textos diversos.

Els textos que apareixen únicament precedits del(s) número(s) entre claudàtors i sense referència bibliogràfica explícita són els que varen restar inèdits fins a la publicació que indica el número més baix entre claudàtors. Aquest segon criteri no afecta, però, als reports sobre llibres.

3. 1. Sobre literatura

3. 1. 1. Pròlegs

[1] [4] CARNER, J., *Nabi*, ed. 62, Barcelona, 1971.

[1] CHODERLOS DE LACLOS, *Las amistades peligrosas*, Seix Barral, Barcelona, 1968.

COMAS, G., *Comptar les bigues*, Eler, Barcelona, 1968.

[1] [4] FOIX, J.V., *Els lloms transparents*, ed. 62, Barcelona, 1969.

[1] KAFKA, F., *El procés*, Proa, Barcelona, 1966/1981.

[1] PESSARRODONA, M., *Setembre 30*, Ariel, Barcelona, 1969.

[1] RIBA, C., *Versions de Holderlin*, ed. 62, Barcelona, 1971.

3. 1. 2. Altres

[1] "La Condition ouvrière" de Simone Weil", *Laye*, 18, 1951.

- [1] "Dues anotacions de diari sobre la llengua de Maragall".
- [2] [3] "En la muerte de Carles Riba", *Índice de las Artes y las Letras*, juliol 1959.
- [3] "El enigma de la personalidad de Shakespeare", *Destino*, 31 d'octubre de 1964 / *Faig*, 16, març 1982.
- [1] "'En la noche no hay caminos" de J.J. Mira", *Laye*, 23, 1953.
- Foix i el seu temps*, Quaderns Crema, Barcelona, 1987.
- "Guerau de Liost", *Saber*, 9, maig/juny 1986.
- [3] "Joan Vinyoli", *Reduccions*, 20, setembre 1983.
- [3] "Manuel Machado".
- [1] "Nou sonets de Foix, comentats", *Quaderns Crema*, 1, abril 1979.
- [1] [4] "El núcleo de Maragall", *Ateneu*, 1953 (?).
- [3] "Peter Weiss, *Rapporté*".
- "Els poemes de Kavafis", *Serra d'Or*, novembre 1962.
- La poesia de Carles Riba*, a cura de J. Ferraté, ed. 62, Barcelona, 1979/1983.
- [3] "Robert Musil".
- [2] "El resurgimiento".
- Sobre literatura*, a cura de J. Ferraté, ed. 62, Barcelona, juliol 1979.
- [3] "Witold Gombrowicz", *Presència*, 39, 15 de març 1966 / *Faig*, 16, març 1982.

3. 2. Sobre lingüística

Sobre el llenguatge, a cura de J. Ferraté, Quaderns Crema, Barcelona, 1981.

3. 3. Sobre pintura

"Pintura y sociedad", *American Club*, 1, gener/febrer 1958 / L. Bonet, *Gabriel Ferrater. Entre el arte y la literatura*, Universitat de Barcelona, 1983 / *Vers i prosa*, E. Climent, València, 1988.

Sobre pintura, a cura de J. Ferraté, Seix Barral, Barcelona, 1981.

3. 4. Sobre matemàtiques

Espais de probabilitat finits, Lavinia, Barcelona, 1969. (Coautoria amb E. Bonet).

4. TEXTOS DIVERSOS

[3] "Carta a Jaime Gil de Biedma (13-X-1959)", *Litoral*, abril 1960.

[3] "Carta a la seva mare (17-X-1944)", *Serra d'Or*, 153, juny 1972.

[1] "Carta a un neofit castella, sobre literatura catalana, seguida de cinc anotacions de diari, sobre Oller y Vayreda".

"Cartes d'en Gabriel a l'Helena", *El País*, 26 juny 1937.

"Les dues cultures", *Serra d'Or*, desembre de 1965.

[3] [4] "Epileg a *Da nubes pueris*", "Les Quatre estacions", Barcelona,

1960 / *Empúries*, Barcelona, 1987.

[3] "Esbos d'una autobiografia", *Serra d'Or*, 153, juny 1972.

"El llenguatge Opina Gabriel Ferrater", 1984. Un anàlisi de futur, 10, *Tele/Expres*, 17 juliol 1970.

[1] [4] "Madame se meurt", *insula*, 15 novembre 1953.

Papers, Cartes, Paraules, a cura de J. Ferraté, Quaderns Crema, Barcelona, 1986.

5. MATERIAL INÈDIT I ESPARS

Anotacions autògrafes a un exemplar de *Da nuces pueris*.

Articles a la *Gran Enciclopèdia Catalana*, volums 1-7 i 9-12 sobre lingüística i literatura.

Conferències de Literatura Catalana Contemporània, Universitat de Barcelona 1965-1967, transcrites per J. Alegret i parcialment inèdites.

6. ENTREVISTES

[3] CAMPBELL, F., "Gabriel Ferrater o las mujeres", *Infame Turba*, Lumea, Barcelona, 1971.

PASQUAL, L., "Conversa: Gabriel Ferrater. Poeta de l'home i la vida", *Revista del Centro de Lectura*, 220, desembre 1970.

PORCEL, B., "Gabriel Ferrater y la poesia moral", *Destino*, 23 setembre 1967.

[3] PORCEL, B., "Gabriel Ferrater, "In memoriam"", *Serra d'Or*, juny 1972.

RUBERTO, R., "La cultura del país i altres literatures. Conversa amb Gabriel Ferrater", *Saber*, 9, maig/juny 1986.

7. ENQUESTES

[3] "Enquesta: la poesia social (1ª part)", *Serra d'Or*, 3-4, març 1962.

- [3] Enquesta sobre el festival de poesia catalana (1970).
 "Los escritores de Cataluña escriben sobre Josep Pla", *Destino*, 1
 abril 1967.
- [3] "Josep Pla, a debate", *Destino*, 17 juny 1972.
- [3] "Literatura catalana: ¿amb alcohol? ¿sense alcohol?", *Tele/Estel*,
 5 juny 1970.
- [3] [4] "Les noves generacions davant l'obra critica de Carles Riba.
 Un poeta", *Serra d'Or*, 108, setembre 1968.
- [3] "Questionari. Poemes 1963", *Antologia d'homenatge a Pompeu Fabra*,
 Eler, Barcelona, 1969.
- "Sombra del paraíso" (questionari Auden), *Don*, 4, tardor/hivern 1964.

8. TRADUCCIONS

- BALDWIN, J., *Nadie sabe mi nombre*, Lumen, Barcelona, 1970.
- BECKETT, S., *Murphy*, Lumen, Barcelona, 1970.
- BENN, G., "Doce poesias", *Los Papeles de Son Armadans*, octubre 1957.
- BIERWISCH, M., *El estructuralismo: Historia, problemas, métodos*,
 Tusquets, Barcelona, 1971.
- BLOOMFIELD, L., *El llenguatge*, Seix Barral, Barcelona, 1978.
- CHOMSKY, N., *La lingüística cartesiana*, Seix Barral, Barcelona, 1970.
- COHEN, O.R., *Doble engaño*, Planeta, Barcelona, 1954.
- COOPER, D., *Henri de Toulouse-Lautrec*, Labor, Barcelona, 1964.
- DOLPH, J., *El crimen cabalga la yegua*, Gerpla, Barcelona, s.d.
- ELSWER, G., *Los ensenos gigantes*, Seix Barral, Barcelona, 1965.
- FORD, L., *Asesinato en Honolulu*, P. Hermanos, "El Buho", 1956.

- GOLDWATER, R., *Paul Gauguin*, Labor, Barcelona, 1964.
- GOMBRICH, E.H., *Arte e ilusión. Estudio sobre la psicología de la representación pictórica*, G. Gill, Barcelona, 1979.
- GOMBROWICZ, W., *La seducción*, Seix Barral, Barcelona, 1968.
- GOETZ, H. von, *El arte de los pueblos. Culturas no europeas. India*, Seix Barral, Barcelona, 1961.
- HAMMETT, D., *El saqueo de Couffignal*, Planeta, Barcelona, 1955.
- HEISENBERG, W., *La imagen de la naturaleza en la física actual*, Seix Barral, Barcelona, 1964.
- HEMINGWAY, E., *París era una fiesta*, Seix Barral, Barcelona, 1964.
- HOFFMANN, W., *La escultura del siglo XX*, Seix Barral, Barcelona, 1960.
- KAFKA, F., *El proces*, Proa, Barcelona, 1966.
- Mc CARTHY, M., *Escrito en la pared y otros ensayos literarios*, Lumen, Barcelona, 1972.
- Mc CARTHY, M., *Una vida encantada*, Lumen, Barcelona, 1971.
- MALAMUD, B., *Idiotas primero*, Seix-Barral, Barcelona, 1964 (amb la col·laboració de S. Lugones).
- MARTINI, F., *Historia de la literatura alemana*, Labor, Barcelona, 1964.
- PALMER, C., *La Resistencia de Dios. Aventuras del "Padre Jorge" bajo el dominio soviético*, Luis de Caralt, Barcelona, 1953.
- POLIAKOV, L., WULF, J., *El tercer Reich y los judios*, Seix Barral, Barcelona, 1960 (amb la col·laboració de C. Barral).
- ROLPH, C.H., *Encuesta sobre la pornografía*, Seix Barral, Barcelona, 1965.

SEDLMAYR, H., *El arte descentrado. Las artes plásticas de los siglos XIX y XX como síntoma y sentido de la época*, Labor, Barcelona, 1958.

SHAKESPEARE, W., *Coriolà*, I, II, *Papers, cartes, paraules*, Crema, Barcelona, 1986.

SÖDERBERG, H., *El doctor Glas*, Seix Barral, Barcelona, 1968.

WEISS, P., *Informes*, Lumen, Barcelona, 1969.

WOOD, L., *Uniforme de dolor*, Planeta, Barcelona, 1952.

VII. 2. BIBLIOGRAFIA SOBRE
GABRIEL FERRATER

ALBERTÍ, J., "Gabriel Ferrater en flash-back", *Reduccions*, 15, gener 1982, ps. 88-90.

AMORÓS, X., "El Gabriel Ferrater de Reus", *Serra d'Or*, juny 1972, ps. 14-15.

AMORÓS, X., pòrtic a TOSQUELLES, F., *Funció poètica i psicoteràpia. Una lectura de "In memoriam" de Gabriel Ferrater*, I. Pere Mata, Reus, 1985, ps. 11-13.

ARGENTE, J.A., "Comentaris a la seva obra lingüística", *Serra d'Or*, juny 1972, ps. 27-28.

ARGENTE, J.A., "Sobre el llenguatge de Ferrater", *Avui*, 25 octubre 1981, p. 21.

ARGENTE, J.A., "Sobre la teoria de la mètrica", *Actes del II Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord -Amèrica*, P. Abadia de Montserrat, 1984.

BADIA, J., "Gabriel Ferrater i la G.E.C.", *Faig*, 16, març 1982, ps. 37-40.

BALLART, P., et alt., "El revés d'un teixit. Un procés de lectura col·lectiu", *Serra d'Or*, 329, febrer 1987, ps. 33-35.

BALLART, P., "Tornar a Ferrater", *El País*, 12 gener 1989.

BARNILS, R., "Un poema inèdit de Gabriel Ferrater", *El Món*, 29 abril 1983.

- BONADA, L., "Gabriel Ferrater, papers confidencials", *El Temps*, 15, novembre 1986, ps. 57-59.
- BONET, E., "Notícia sobre algunes recerques lingüístiques de Gabriel Ferrater", *Serra d'Or*, juliol 1973, ps. 27-28.
- BONET, L., "Gabriel Ferrater y la búsqueda de un nuevo lenguaje crítico", *insula*, 425, abril 1982, ps. 1 i 10.
- BONET, L., *Gabriel Ferrater. Entre el arte y la literatura. Historia de una aventura juvenil*, P. Universitat de Barcelona, 1983.
- BONET, L., "Cercano está el mal, una novela inédita de Gabriel Ferrater", *insula*, 480, 1987, ps. 1 i 10.
- BONET, L., "'Un cuerpo o dos': El crimen y las Bellas Artes", epíleg a *Un cuerpo o dos* de G. Ferrater i J.M. de Martín, op. cit., ps. 189-201.
- BROCH, A., "Sobre literatura per G. Ferrater", *Serra d'Or*, desembre 1979, p. 69.
- CABRE, L., ORTÍN, M., "El son de dos poetas (Apunt sobre Josep Carner i Gabriel Ferrater)", *Faig*, 23-24, maig 1985, ps. 49-55.
- CABRÉ, R., "Poema inacabat: esbós de lectura", *Revista del Centro de Lectura*, 257, abril 1974, ps.11-13.
- CABRÉ, R., "Les dones i els dies: notes de lectura", *Faig*, 16, març 1982 ps. 27-33.
- CAPECCHI, L., "El diálogo humano de Gabriel Ferrater", *insula*, 404-405, juliol/agost 1980, ps. 28-29.
- CARANDELL, J.M., "Hombre inacabado", *Tele/expres*, 1 maig 1972.
- CASTELLET, J.M., proleg a *Teoría dels cossos*, ed. 62, Barcelona, 1966, ps. 5-11.

- CASTELLET, J.M., "Memoria de Gabriel Ferrater", *La Vanguardia*, 20 maig 1972.
- CASTELLET, J.M., "Alguns aspectes de la seva poesia", *Serra d'Or*, juny 1972, ps. 23-26.
- CASTELLET, J.M., "Gabriel Ferrater", *Faig*, 16, març 1982, ps. 21-25.
- CASTELLET, J.M., "Evocació de Gabriel Ferrater, quinze anys després", *Jocs Florals de Barcelona 1987*, Ajuntament de Barcelona, 1988, ps. 79-88.
- CLIFF, V., introducció a *Gabriel Ferrater. Poème Inachevé*, Ercée, Bruxelles, 1985.
- CLOTAS, S., "La poesia de Gabriel Ferrater", *Ínsula*, 211, 1964, p. 12.
- COLOMINES, J., "Temps de poesia", *Serra d'Or*, 117, 1969, p. 50.
- COLOMINES, J., "Les dones i els dies", *Serra d'Or*, març 1970, p. 49.
- "Converses amb Joan Ferrater", *El País*, 18-V-1986.
- CORNUDELLA, J., Estudi introductorí a FERRATER, G., *Vers i Prosa*, E. Climent, València, 1988, ps. 9-47.
- CRUSET, J., "Poesia històrica", *La Vanguardia*, 20 maig 1972.
- FAULI, J., "La poesia de Gabriel Ferrater", *Tele-Estel*, 15 novembre 1968.
- FERRATÉ, J., "Gabriel Ferrater", *Les dones i els dies*, ed. 62, Barcelona, 1979, ps. 5-9 (*Papers, cartes, paraules*, Quaderns Crema, Barcelona, 1986, p. 539-543).
- FOIX, J.V., "Una tarda de diumenge amb en Ferrater", *Una lleu sorra. Recull de treballs en memòria de Gabriel Ferrater*, ed. 62, Barcelona, 1975, ps. 11-15.

FUSTER, J., "Gabriel Ferrater", *Literatura catalana contemporània*. Curial, Barcelona, 1971.

"Gabriel Ferrater", editorial *Casp de l'Arpa*, 1, maig 1972.

GARCIA-SOLER, J., "En la muerte de Gabriel Ferrater", *La Vanguardia*, 2 maig 1972.

GIL DE BIEDMA, J., "La imitación como mediación, o de mi Edad Media. Sobre Gabriel Ferrater y algunos poemas míos, a propósito de poesía medieval", *Edad Media y Literatura contemporánea*, Trieste, Madrid, 1985, ps. 59-87.

GIL DE BIEDMA, J., "Sóc poeta medievista", *Saber*, 9, maig/juny 1986, ps. 51-52.

GIMFERRER, P., "En la muerte de Gabriel Ferrater", *Destino*, 6 maig 1972.

GOMIS, R., "Gabriel Ferrater. Esbós d'una biografia juvenil", *Serra d'Or*, 213, juny 1977, ps. 33-36.

GRILLI, G., "Ritratti Critici di Contemporanei. Gabriel Ferrater", *Belfagor*, XXX, II, Firenze, C.E. Leo, 1975, ps. 177-199.

GRILLI, G., "Gabriel Ferrater lettore di Carles Riba", *AICN-SR*, XXVII, 1985, ps. 117-129.

GRILLI, G., "Ferrateriana", *Actes del VIIè. colloqui internacional de llengua i literatura catalanes*, P. Abadia Montserrat, 1986, 291-320.

GRILLI, G., "Gabriel Ferrater: encara", *El País*, 14 setembre 1986.

GRILLI, G., *Ferrateriana*, ed. 62 Barcelona, 1987.

GULLÓN, G., ressenya de BONET, L., *Gabriel Ferrater, entre el arte y la literatura*, *Insula*, 470-471, gener/febrer 1986, p. 36.

INBERECHTS, A., *Gabriel Ferrater. Poème inachevé*, Tesi de llicenciatura, Louvain, 1970.

IZQUIERDO, L., "L'erotisme, tret decisiu a la poesia de Gabriel Ferrater", *El M. d.*, 3 setembre 1982, p. 28.

MACIA, X., "Gabriel Ferrater, traduït", *Els Marges*, 35, 1986, ps. 115-116.

MACIA, X., PERPINYA, N., *Gabriel Ferrater. Obra poètica. Introducció, organització temàtica, notes sobre la imitació i edició crítica*, Tesi de llicenciatura, Universitat de Barcelona, 1984.

MACIA, X., PERPINYA, N., *La poesia de Gabriel Ferrater*, ed. 62, Barcelona, 1986.

MACIA, X., PERPINYA, N., "'Sóc més lluny que estimar-te", mes enlà del plagiat: *Cançons de la tardor i La lliçó*, de Gabriel Ferrater", *Els Marges*, 38, setembre 1987, ps. 21-31.

MALLAFRA, J., "Apropament, ni que sigui provisional, a un esbós de biografia de Magonic", *Revista del Centre de Lectura*, 257, abril 1974, ps. 14-15.

MARCO, J., "Ètica, medievalisme, erotisme o la poesia de Gabriel Ferrater", *Destino*, 3 setembre 1966.

MARCO, J., "Gabriel Ferrater com a crític", *El modernisme literari i altres assaigs*, Edhasa, Barcelona, 1983, ps. 268-271.

MARCO, J., PONT, J., "El mestratge de Gabriel Ferrater", *La nova poesia catalana*, ed. 62, Barcelona, 1980, ps. 26-32.

MARGARIT, J., "Gabriel Ferrater, punt de partida", *El País*, 22-IX-1988.

- MARGARIT, J., ROVIRA, P., pròleg a FERRATER, G., *Poema inacabado*, Planeta/Gran Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1989.
- MASCARÓ, J., "Gabriel Ferrater i la tradició lingüística catalana", *Els Marges*, 31, maig 1984, ps. 21-28.
- KOIX, T., "La mort d'en Ferrater", *Serra d'Or*, juny 1972, p. 30.
- NOLAS, J., "Els assaigs de Gabriel Ferrater (I i II)", *Serra d'Or*, novembre/desembre 1972, ps. 37-38 i 77-79.
- MURGADES, J., "El mestre", *Serra d'Or*, juny 1972, ps. 29-30.
- MURGADES, J., pròleg a MACIA, X., PERPINYA, N., *La poesia de Gabriel Ferrater*, ed. 62, 1986, ps. 11- 16.
- OLIVA, S., "Bases per a un estudi de la mètrica. Comentari a unes idees teòriques de Gabriel Ferrater", *Els Marges*, 1, 1974, ps. 100-103.
- OLIVA, S., "Les dones i els homes" *Avui*, 18 novembre 1979.
- OLIVA, S., "Els papers de Ferrater", *El País*, 15 febrer 1983.
- OLLER, D., "Pensar més" (1981), *La construcció del sentit*, Empúries, Barcelona, 1987, ps. 133-136.
- OLLER D., "Gabriel Ferrater: l'inefable el va temptar", *Serra d'Or*, març 1984.
- OLLER, D., "L'home és el parent de les bèsties", *Saber*, 1, febrer 1986, p.11
- OLLER, D., "La veu es un altre", *Saber*, 9, maig/juny 1986, ps. 53-57.
- ORTIN, M., "Anotacions a la lectura d'un poema de Gabriel Ferrater", *Quart Creixent*, 1, 1980.
- PERPINYA, N., "Gabriel Ferrater entre la anècdota y la moral", *Olvidos de Granada*, desembre 1985.

- PONS, I., "Follies de terrats", *Reus-Diari*, 16 abril 1987, p. 11.
- PONT, J., "La poesia de Gabriel Ferrater", *Insula*, 349, 1975, p. 3.
- RIERA, I., "Gabriel Ferrater, poeta i mestre", *Oriflama*, juliol/agost 1972, ps. 24-25.
- ROIG, M., "Tinc història prop. En tinc el fàstic", *Tele/express*, 3 maig 1972.
- ROIG, R., "Da noces pueris de Gabriel Ferrater", *Nous Horitzons*, 4, 1961, ps. 56-57.
- ROSENTHAL, D.H., "Dos poetes catalans dels anys seixanta: Vicent A. Estellés i Gabriel Ferrater", *Actes del Primer Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-Amèrica*, P. Abadía Montserrat, 1979, ps. 291-301.
- SAGARRA, J. de, "Gabriel", *Tele/express*, 1 maig 1972.
- SERRA, D., "La poètica de Gabriel Ferrater", *Fàbia de Letras / La rosa als llavis*, 4, Revista de filologia i literatura, Universitat de Barcelona, abril 1983.
- SERVIA, J.M., *Gabriel Ferrater. Reportatge en el record*, Partic, "Llibres de butxaca", Barcelona, 1978.
- SULLA, E., "Sobre la crítica literària de Gabriel Ferrater", *Els Marges*, 18-19, gener/maig 1980, ps. 114-115.
- TERPY, A., "Da noces pueris i Menja't una cama", *Serra d'Or*, novembre 1962, ps. 38-39.
- TERRY, A., "El sentit d'una vida", *Revista del Centro de Lectura*, 257, abril 1974, ps. 2-4.
- TERRY, A., próleg a *Mujeres y días de Gabriel Ferrater*, Seix Barral, 1979, ps. 9-52.

- TOSQUELLES, F., *Funció poètica i psicoteràpia. Una lectura de "In memoriam" de Gabriel Ferrater*, i. Pere Mata, Reus, 1985.
- TRIADÓ, J., "Un nou tombant de la poesia catalana: Gabriel Ferrater", *Serra d'Or*, gener 1968, ps. 60-61.
- TRIADÓ, J., "Independència de Gabriel Ferrater", *Serra d'Or*, juny 1972, p. 2.
- TRIADÓ, J., *La poesia catalana de postguerra*, ed. 62, Barcelona, 1985, ps. 142-149.
- TUGUÉS, A., "Gabriel Ferrater: la palabra en busca del tiempo", *Hora de poesia*, 14, març/abril 1978.
- VALENTI, H., "Cartes d'en Gabriel a l'Helena", *El País*, 28 juny 1987, p. 1.
- VALLVERDÓ, F., "En la muerte de un humanista: Gabriel Ferrater (1922-1972)", *El Correo Catalán*, 4 maig 1972.
- VALVERDE, J.M., "G. Ferrater: l'experiència de traduir-lo", *Faig*, 16, març 1982, ps. 18-19.
- VAZQUEZ-MONTALBAN, M., "En la muerte de Gabriel Ferrater", *Triunfo*, 13 maig 1972.
- VERDÉS, P., "Anotacions a la mandra", *Revista del Centro de Lectura*, 257, abril 1974, p. 5.
- YLLA-CATALA, J., "Retrat de l'artista adolescent", *El País*, febrer 1987.

III. 3. BIBLIOGRAFIA GENERAL

- ABRAMS, M.H., *The Mirror and the Lamp: Romantic Theory and the Critical Tradition*, Oxford U.P., 1971 (1953).
- ADORNO, T.W., *Notas de literatura*, Ariel, Barcelona, 1962 (tria antològica de *Noten zur Literatur*, Suhrkamp, Frankfurt, 1958).
- ALMIRALL, V., *Lo catalanísme* (1886), ed. 62, Barcelona, 1979.
- ALSINA ROCA, J.M., *El tradicionalismo filosófico en España. Su génesis en la generación romántica catalana*, P. Publicaciones Universitaria, Barcelona, 1905.
- ALTAIÓ, V., SALA-VALLDAURA, J.M., *Les darres tendències de la poesia catalana. 1968-1979*, Laia, Barcelona, 1980.
- ANGYAL, A.J., "Thomas Hardy", *Critical Survey of Poetry. English Language Series*, III, Englewood Cliffs, New Jersey, 1982.
- APOLLINAIRE, G., "L'esprit nouveau et les poètes", *Mercure de France*, 1-XII-1918.
- ARGENTE, J.A., *De poética i linguística*, Eumo/Edipoes, Barcelona, 1984.
- ARNOLD, M., *Selected Essays*, Macmillan, London, 1924.
- AUDEN, W.H., *The Dyer's hand and other essays*, Faber & Faber, London, 1967. (*The dyer's hand*, Random House, New York, 1948).

- AUERBACH, E., *Mimesis: la realidad en la literatura*, FCE, México, 1950
(*Mimesis: Dargestellte Wirklichkeit in der Abendländischen Literatur*, Francke, Berna, 1946).
- BACHELARD, G., *La psychanalyse du feu*, Gallimard, Paris, 1938.
- BACHELARD, G., *L'eau et les rêves*, J. Corti, Paris, 1942.
- BACHELARD, G., *L'air et les songes*, J. Corti, Paris, 1943.
- BACHELARD, G., *La terre et les rêveries de la volonté*, J. Corti, Paris, 1947.
- BACHELARD, G., *La poétique de l'espace*, PUF, Paris, 1957.
- BALDENSPERGER, F., "Littérature comparée: le mot et la chose", *Revue de littérature comparée*, 5, 1921.
- BALLY, C., *Traité de stylistique française*, 2 v., Genève/Paris, 1951.
- BARRAL, C., "Poesía no es comunicación", *Laya*, 23, 1953.
- BARTHES, R., "Histoire ou Littérature?", *Sur Racine*, Seuil, Paris, 1963, ps. 145-168.
- BARTHES, R., *Essais critiques*, Seuil, Paris, 1965.
- BARTHES, R., *Critique et vérité*, Seuil, Paris, 1966.
- BARTHES, R., *Le Degré zéro de l'écriture suivi de Nouveaux Essais critiques*, Seuil, Paris, 1972.
- BARTHES, R., *Fragments d'un discours amoureux*, Seuil, Paris, 1977.
- BARTRA, A., *Sobre poesia*, Laia, Barcelona, 1980.
- BAUDELAIRE, C., *Curiosités esthétiques, Oeuvres Complètes*, II, Gallimard, Paris, 1976 (1951).
- BEAUVOIR, S. de, *Pour une morale de l'ambiguïté*, Gallimard, Paris, 1947.

- BAGUIN, A., *L'âme romantique et le rêve. Essai sur le romantisme allemand et la Poésie française*, J. Corti, Paris, 1939 (Ed. du Cahiers du Sud, Marsella, 1937).
- BELLAY, J. du, *Défense et illustration de la langue française*, Bordas, Paris, 1972 (A. l'Angelier, Paris, 1549).
- BENJAMIN, W., *Iluminaciones*, 2 v., Taurus, Madrid, 1971-1972 (*Iluminaciones. Ausgewählte Schriften, Die Bücher der Neunzehn*, Frankfurt, 1961).
- BENJAMIN, W., *Art i literatura*, Eumo/Edipoes, Barcelona, 1984
- BENN, G., *Probleme der Lyrik*, Limes, Wiesbaden, 1952.
- BENN, G., *Doble vida y otros escritos autobiográficos*, Barral, Barcelona, 1972.
- BENVENISTE, é., *Problèmes de linguistique générale*, Gallimard, Paris, 1966.
- BERGSON, H., *Le Rire: Essai sur la signification du comique* (1900), P.U.F., Paris, 1940.
- BERNARD, S., *Le poème en prose de Baudelaire jusqu'à nos jours*, Nizet, Paris, 1959.
- BERRENDONNIER, A., "De l'ironie", *éléments de pragmatique linguistique*, Minuit, Paris, 1982.
- BLANCH, A., *La trascendencia lírica. R.M. Rilke, J.R. Jiménez, T.S. Eliot*, Narcea, Madrid, 1981.
- BLOOM, H., *The Anxiety of Influence. A theory of Poetry*, Oxford U.P., 1973.
- BLOOM, H., *A map of misreading*, Oxford U.P., 1975.

- BLOOM, H., *The visionary company. A reading of English Romantic Poetry*, Faber & Faber, London, 1962.
- BOIXAREU, M., *El jo poètic de Carles Riba i Paul Valéry*, ed. 62, Barcelona, 1978.
- BONET, L., *La revista Laye. Estudio y antología*, Península, Barcelona, 1988.
- BOOTH, W.C., *The Rhetoric of fiction*, Chicago U.P., 1961.
- BOOTH, W.C., *A Rhetoric of Irony*, Chicago U.P., 1974.
- BORGES, J.L., *Discusión*, Emecé, Buenos Aires, 1964.
- BORGES, J.L., *Textos cautivos. Ensayos y reseñas en "El Hogar" (1936-1939)*, Tusquets, Barcelona, 1986.
- BOU, E., *La poesia de Guerau de Liost. Natura, amor, humor*, ed. 62, Barcelona, 1985.
- BOUSONO, G., *Teoría de la expresión poética*, 2 v., Gredos, Madrid, 1952.
- BOWRA, C.M., *The Romantic Imagination*, Oxford U.P., 1969.
- BRECHT, B., *Formalisme i realisme*, ed. 62, Barcelona, 1971.
- BRECHT, B., *Cinc dificultats per a escriure la veritat i altres textos d'exili*, ed. 62, Barcelona, 1972.
- BRECHT, B., *El compromiso en literatura y arte*, Península, Barcelona, 1973 (*Schriften zur Literatur und Kunst*, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 1967).
- BRETÓN, A., ARAGON, L., *Surrealismo frente a realismo socialista*, Tusquets, Barcelona, 1973 (tria antològica de BRETON, A., *La clé des champs*, J.-J. Pauvert, Paris, 1967, i d'articles de L. Aragon publicats a "Les Lettres Françaises" l'any 1952).

- BRION, M., *L'Allemagne Romantique*, 2 v., Albin Michel, Paris, 1963.
- BROCH, A., *Literatura catalana dels anys setanta*, ed. 62, Barcelona, 1980.
- BROCH, A., *Literatura catalana. Balanç de futur*, Mall, Barcelona, 1985.
- BROOKS, C., *The Well Wrought Urn. Studies in the Structure of Poetry*, Brace & World, New York, 1947.
- BRUNEL, P., PICHOS, Cl., ROUSSEAU, A.M., *Qu'est-ce que la littérature comparée?*, A. Colin, Paris, 1983.
- BRUNETIÈRE, F., *L'évolution des genres dans l'histoire de la littérature*, Hachette, Paris, 1890.
- BÜHLER, K., *Teoría del lenguaje*, Alianza, Madrid, 1979 (*Sprachtheorie: Die Darstellungsfunktion der Sprache*, G. Fisher, Viena, 1934).
- BURY, J.B., *The idea of progress*, Macmilland, London, 1920
- BUSQUETS, L., *Aportació lèxica de J. Carner a la llengua literària catalana*, R. Dalmau, Barcelona, 1977.
- BYRON, *A collection of Critical Essays*, P. West ed., Prentice-Hall, New Jersey, 1963.
- CALVINO, I., *Una pietra sopra. Discorsi di letteratura e società*, Einaudi, Torí, 1980.
- CALVINO, I., *Six memos for the next millennium*, Harvard U.P., 1988.
- CARDÓ, C., *La moral de la derrota i altres assaigs*, Ariel, Barcelona, 1959.
- CARNER, J., *Teoría de l'ham po .c (1906-1961)*, ed. 62, Barcelona, 1970.
- CASTAGNINO, R., *La fenomenologia de lo poético*, Plus Ultra, Buenos Aires, 1980.

- CASTELLET, J.M., estudi introductorí a *Veinte años de poesía española*, Seix Barral, Barcelona, 1960.
- CASTELLET, J.M., *Qüestions de literatura, política i societat*, ed. 62, Barcelona, 1975.
- CASTELLET, J.M., "Breu història de la revista *Laye*", *L'Avenç*, 6, 1977.
- CASTELLET, J.M., MOLAS, J.M., estudi introductorí a *Poesia catalana del segle XX*, ed. 52, 1963.
- Catalanisme. Història, Política i Cultura*, L'Avenç, Barcelona, 1986.
- CERNUDA, L., *Prosa crítica, Prosa completa*, Barral, Barcelona, 1975.
- CHARLUS, M., "Digression, régression (Arabesques)", *Poétique*, 40, 1979, ps. 395-407.
- COHEN, M., *Structure du langage poétique*, Flammarion, Paris, 1966.
- COLLINGWOOD, R. G., *The Idea of History*, Clarendon, Oxford, 1946
- CORTADA, J., *Catalunya i els catalans*, ed. 62, Barcelona, 1965 (1859-1864).
- CORTÉS, R., *Teoría de la sátira*, Univ. Extremadura, 1986.
- COZARINSKY, E., "Desencantar, desintoxicar: W.H. Auden y W.A. Mozart", *Los Papeles de Son Armadans*, desembre 1969.
- CULLER, J., *Structuralist poetics*, Routledge & Kegan Paul, London, 1975.
- CULLER, J., *On deconstruction*, Cornell U.P., 1982.
- CURTIUS, E.R., *Literatura europea y Edad Media latina*, 2 v., F.C.E., Mèxic, 1955 (*Europäische Literatur und Lateinisches Mittelalter*, Francke, Berna, 1948).
- DARST, D.F., *Imitatio (Polémicas sobre la imitación en el Siglo de Oro)*, Orígenes, Madrid, 1985.

- DÍAZ-PLAJA, C., *El poema en prosa en España*, G. Gili, Barcelona, 1956.
- DORT, B., *Lectura de Brecht*, Seix Barral, Barcelona, 1973.
- Edad Media y literatura contemporánea*, Triestre, Madrid, 1985.
- DRONKE, P., *The medieval lyric*, Hutchinson, London, 1968.
- DUCROU, O., *Dire et ne pas dire*, Hermann, Paris, 1972.
- DUFFIN, H.C., *Amphibian: A reconsideration of Browning*, Bowes & bowes, London, 1956.
- ELIOT, T.S., *The sacred wood. Essays on poetry and criticism*, Methuen, London, 1920.
- ELIOT, T.S., *Selected Essays 1917-1932*, Faber & Faber, London, 1932.
- ELIOT, T.S., *The Use of Poetry and the Use of Criticism*, Faber & Faber, London, 1933.
- ELIOT, T.S., *Essays Ancient and Modern*, Faber & Faber, London, 1936.
- ELIOT, T.S., *What is a Classic?*, Faber & Faber, London, 1946.
- ELIOT, T.S., *On poetry and poets*, Faber & Faber, London, 1957.
- ELIOT, T.S., *To criticize the critic and other writings*, Faber & Faber, London, 1965.
- EMPSON, W., *Seven Types of Ambiguity*, Hogarth, London, 1984 (Chatto & Windus, London, 1930).
- ERLICH, V., *El formalismo ruso: Historia, doctrina*, Seix Barral, Barcelona, 1974 (*Russian Formalism: History, Doctrine*, Mouton, La Haia, 1955).
- ESCARPIT, R., *L'humour*, P.U.F., Paris, 1960.
- Essais de sémiotique poétique*, Larousse, Paris, 1972.
- FAIRCHILD, H.Y., "Medievalism of Wordsworth and Coleridge", *Romantic Quest*, Columbia U.P., New York, 1931.

- FERRATÉ, J., "Un manifiesto y un poco de buena poesía", *Laya*, 4, 1950.
- FERRATÉ, J., "Un habla imposible", *Laya*, 22, 1953.
- FERRATÉ, J., *Teoría del poema*, Seix Barral, Barcelona, 1957.
- FERRATÉ, J., *Dinámica de la poesía*, Seix Barral, Barcelona, 1968/1981.
- FERRATÉ, J., "Poesía de Josep Carner: Ressenya i reivindicació", *Els Marges*, 8, setembre 1976.
- FERRATÉ, J., *Lectura de "La terra gastada" de T.S. Eliot*, ed. 62, Barcelona, 1977.
- FERRATÉ, J., próleg a CARNER, J., *La primavera al poblet*, ed. 62, Barcelona, 1979, ps. 7-34.
- FERRATÉ, J., próleg a *Catàleg general 1952-1981*, Quaderns Crema, Barcelona, 1987.
- FOKKEMA, D.W., *Literary history, Modernism, and Postmodernism*, J. Benjamins, Amsterdam/Philadelphia, 1984.
- FOKKEMA, D.W., IBSCH, E., *Theories of Literature in the Twentieth Century*, Hurst, London, 1977.
- FOSCH, S., "Te m'he tornat una flor groga". *El datiu: problemes que representa la seva delimitació*, Tesi de Llicenciatura, Univ. Autònoma de Barcelona.
- FREUD, S., *El chiste y su relación con el inconsciente*, Alianza, Madrid, 1969 (*Der Witz und seine Beziehung zum Unbewussten*, Deuticke, Lipsia & Viena, 1905).
- FRIEDRICH, H., *Estructura de la lírica moderna de Baudelaire a nuestros días*, Seix Barral, Barcelona, 1961 (*Die Struktur der Modernen Lyrik*, Rowohlt Taschenbuch, 1956).
- FRYE, N., *Anatomy of criticism*, Princeton U.P., 1957.

- FUSTER, J., *Literatura catalana contemporània*, Curial, Barcelona, 1971.
- FUSTER, J., *Assaigs*, 1, *Obres completes*, 4, ed. 62, Barcelona, 1975.
- GADAMER, H.G., *Vérité et méthode. Les grandes lignes d'une herméneutique philosophique*, Seuil, Paris, 1976 (*Wahrheit und Methode*, 1960).
- GARCÍA BERRIO, A., *Formación de la teoría literaria moderna*, 2 v., Cypsa, Madrid, 1977 / Univ. de Málaga, 1979.
- GARCÍA BERRIO, A., HERNÁNDEZ FERNÁNDEZ, T., *La Poética: Tradición y Modernidad*, Síntesis, Madrid, 1988.
- GARCÍA BERRIO, A., PETŐFI, J.S., *Linguística del texto y crítica literaria*, A. Corazón, Madrid, 1978.
- GIL DE BIEDMA, J., *El pie de la letra*, Crítica, Barcelona, 1980.
- GIMFERRER, P., *La poesia de J.V. Foix*, ed. 62, Barcelona, 1974.
- GIMFERRER, P., próleg a GUIMERA, A., *Antologia poètica*, Selecta, Barcelona, 1974.
- GOMBROWICZ, W., próleg a *Pornografia*, ed. 62, Barcelona, 1986.
- GONCOURT, E., GONCOURT, J., *Préfaces et manifestes littéraires*, Charpentier, Paris, 1988.
- GORDON, H., *Windham Lewis*, Harmsworth, London, 1932.
- GRILLI, G., *Indagacions sobre la modernitat de la literatura catalana*, ed. 62, Barcelona, 1983 (*La letteratura catalana. La diversità culturale nella Spagna moderna*, Guida, Nápolis, 1979).
- GREEN, O.H., *Spain and the Western tradition*, Wisconsin U.P., 1963-1966.

- GUILLÉN, C., *Entre lo uno y lo diverso. Introducción a la literatura comparada*, Crítica, Barcelona, 1985.
- GUILLÉN, J., *Lenguaje y poesía*, Alianza, Madrid, 1969 (*Language and Poetry*, Harvard U.P., 1961).
- GUYARD, M.F., *La littérature comparée*, P.U.F., Paris, 1951.
- HAWKISS, J., "Littérature universelle?", *Helicon*, 1, 1938.
- Història i crítica de la literatura catalana avui*, ed. 62, Barcelona, 1982.
- HATZFELD, H., *Estudios de estilística*, Planeta, Barcelona, 1975.
- HAUSER, A., *Teoría del arte. Tendencias y métodos de la crítica moderna*, Guadarrama, Madrid, 1975 (*Philosophie der Kunstgeschichte*, München, 1958).
- HIGHET, G., *The classical Tradition. Greek and Roman Influences on Western Literature*, Oxford U.P., 1949.
- HODGART, M.J.C., *Satire*, Weidenfeld & Nicolson, London, 1969.
- HUIZINGA, J., *El otoño de la Edad Media.*, Revista de Occidente, Madrid, 1971. (*Herfsttij der middleeuwen. Studie over levens-en gedachten-vormen der vertiende en vijftiende eeuw in Frankrijk en de Nederlanden*, Haarlem, 1919).
- HUTCHEON, L., *A Theory of parody. The teachings of twentieth-century art forms*, Methuen, London & New York, 1985.
- IRIBARREN, I., *Una revolución literaria y sus autores. Yeats, Joyce, Pound, Eliot*, Monte Avila, Caracas, 1980.
- Ironie, Poétique*, 36, 1978.
- JACOB, M., prefaci a *Le Cornet à dés* (1916), Gallimard, Paris, 1945.
- Jaime Gil de Biedma. El juego de hacer versos.*, Litoral, 1986.

- JAKOBSON, R., *Questions de poétique*, Seuil, Paris, 1973.
- JANKELEVITCH, V., *La ironía*, Taurus, Madrid, 1982 (*L'Ironie*, Flammarion, Paris, 1964)
- JAUSS, H.R., "La història de la literatura com a provocació a la teoria literaria" (1967), *Els Marges*, 1976.
- JAUSS, H.R., *Pour une esthétique de la réception*, Gallimard, Paris, 1978 (*Literaturgeschichte ab Provokation*, Suhrkamp, Frankfurt, 1970).
- JAUSS, H.R., *Experiencia estética y hermenéutica literaria*, Taurus, Madrid, 1986 (*Asthetische Erfahrung und literarische Hermeneutik*, Fink, Munich, 1977).
- JORDAN, B., "L'ay: els intel·lectuals i el compromís", *Els Marges*, 17, 1979.
- KERBRAT-ORECCHIONI, C., "L'ironie comme trope", *Poétique*, 41, 1980, ps.108-127.
- KRISTEVA, J., *La révolution du langage poétique*, Seuil, Paris, 1974.
- LANUELA, X., MURGADES, J., *Teoria de la llengua literaria segons Fabra*, Quaderns Crema, Barcelona, 1984.
- LABOV, V., *Sociolinguistic Patterns*, Pennsylvania U.P., 1972.
- LANGBAUM, R., *The Poetry of Experience. The Dramatic Monologue in Modern Literary Tradition*, Chicago U.P., 1985 (Random House, New York, 1957).
- LANGBAUM, R., *The Modern Spirit. Essays on the Continuity of Nineteenth and Twentieth Century Literature*, Chatto & Windus, London, 1970.
- The language of Poetry*, A. Tate ed., Princeton U.P., 1942.

- LECERF, Y., "Des poèmes cachés dans des poèmes", *Poétique*, 18, 1974, ps. 137-159.
- LEFEBVRE, H., *Introduction à la modernité*, Arguments, Paris, 1962.
- LENTRICCHIA, F., *After the New Criticism*, Chicago U.P., 1980.
- LEUBE, E., *Tradición y antitradición*, Alfa, Barcelona, 1986 (*Themen und Texte: gesammelte studien zur romanistischen und zur vergleichenden Literaturwissenschaft*, E. Schmidt, Berlin, 1977).
- LEVIN, S.R., *Linguistic Structures in Poetry*, Mouton, La Haia, 1962.
- LLOVET, J., "La intimitat romàntica", *Quaderns Crema*, 4, 1981.
- LUKACS, G., *Sociologia de la literatura*, Península, Barcelona, 1966 (*Schriften zur Literatursoziologie*, E. Luchterhand, Neuwied am Rhein, 1961).
- LUKACS, G., *Problemas del realismo*, F.C.E., México, 1966 (*Die Theorie des Romans: Ein geschichtsphilosophischer Versuch über die Formen der grossen Epik*, Neuwied, Luchterhand, 1962 (1916)).
- LYONS, J., "Deixis, Space and Time", *Semantics*, II, Cambridge U.P., 1977.
- LYOTARD, J.F., *La Condition postmoderne: rapport sur le savoir*, Minuit, Paris, 1979.
- MAN, P. de, *Blindness & Insight. Essays in the Rhetoric of Contemporary Criticism*, Oxford U.P., 1971.
- MAN, P. de, *The Rhetoric of Romanticism*, Columbia U.P., 1984.
- MAN, P. de, "Anthropomorphisme et trope dans la poésie lyrique", *Poétique*, 62, 1985, ps. 131-145.
- MAMENT, A., *Literatura catalana a debat*, Selecta, Barcelona, 1969

- MARAGALL, J., *Elogi de la paraula i altres assaigs*, ed. 62, Barcelona, 1978.
- MARAVALL, A., *Antiguos y Modernos: visión de la historia e idea de progreso hasta el Renacimiento*, Alianza, Madrid, 1966.
- MARFANY, J.L., *Aspectes del modernisme*, Curial, Barcelona, 1975.
- Els Marges*, 27, 28, 29, gener-maig-setembre 1983.
- Marianne Moore. A collection of Critical Essays*, C. Tomlinson ed., Prentice-Hall, New Jersey, 1969.
- MARÍ, A., *La voluntat expressiva. Assaigs per a una poètica*, La Magrana, Barcelona, 1988.
- MARINO, A., "Vers une théorie comparatiste de la littérature", *Degrés*, 4, 1985.
- MARTÍNEZ BONATI, F., *La estructura de la obra literaria. Una investigación de filosofía del lenguaje y estética*, Univ. de Chile, 1960 (Ariel, Barcelona, 1983^a).
- MENÉNDEZ PIDAL, M., *Estudios y discursos de crítica histórica y literaria*, *Obras completas*, VI, C.S.I.C., Madrid, 1941.
- MENÉNDEZ PIDAL, M., *Los españoles en la literatura*, Espasa-Calpe, Madrid, 1960.
- MAGILL, F.W., "The Poetry of Williams", *Masterplots*, 9, Englewood Cliffs, New Jersey, 1976.
- MAÑENT, A., *Josep Carner i el noucentisme*, ed. 62, Barcelona, 1969.
- MARCO, J., PONT, J., *La nova poesia catalana*, ed. 62, Barcelona, 1980.
- MIZZAU, M., *L'ironia. La contraddizione consentita*, Feltrinelli, Milano, 1984.

- Modern French Criticism. From Proust and Valéry to Structuralism*, Chicago U.P., 1972.
- NOLAS, J., *Poesia catalana romàntica*, ed. 62, Barcelona, 1965.
- NOLAS, J., *Una cultura en crisi*, ed. 62, Barcelona, 1971.
- NOLAS, J., "Sobre la periodització en les històries generals de la literatura catalana", *Symposium in honorem prof. N. de Riquer*, Univ. Barcelona/Quaderns Crema, Barcelona, 1984.
- Els modernistes i el nacionalisme cultural (1881-1906)*, La Magrana, Barcelona, 1984.
- MONYAIGNE, *Essais*, Garnier-Flammarion, Paris, 1969 (Millanges, Burdeus, 1580).
- MONTHERLANT, H., *Essais*, Gallimard, Paris, 1963.
- MURGADES, J., "Notes a la Literatura catalana contemporànea de Joan Fuster", *Els Marges*, 1, 1973, ps. 49-71.
- MURGADES, J., "Assaig de revisió del noucentisme", *Els Marges*, 7, 1976.
- MURGADES, J., "Cioran o l'antimodernitat", *Quaderns Crema*, 5, 1981.
- MURGADES, J., "El Noucentisme", *Catalanisme: Història, Política i Cultura*, L'Avenç, Barcelona, 1986.
- MURGADES, J., Estudi introductorí a ORS, E. d', *La Vall de Josafat*, Quaderns Crema, Barcelona, 1987, ps. ix-xlvi.
- NEWMAN-GORDON, P., *Corbière-Laforgue-Apollinaire ou le "Rire en pleurs"*, Debresse, Paris, 1964.
- OLIVA, S., "Per a una millor lectura de la poesia de J. Carner", *L'Avenç*, febrer 1984.
- OLLER, D., *La construcció del sentit*, Empúries, Barcelona, 1986.

- ORS, E. d', *Glosari (1906-1921)*, a cura de J. Murgades, ed. 62, Barcelona, 1982.
- ORS, E. d', *La Tradición, Nuevo glosario*, E. reunidas, Buenos Aires, 1939.
- PARTRIDGE, A.C., *The language of modern poetry. Yeats. Eliot. Auden*, Mouton, La Haia, 1969.
- PAVESE, C., *La letteratura americana e altri saggi*, Einaudi, Torí, 1953.
- PAVESE, C., *Il mestiere de vivere. Diario 1935-1950*, Einaudi, Torí, 1952.
- PAZ, O., *El arco y la lira*, F.C.E., México, 1956.
- PAZ, O., *Los hijos del limo. Del romanticismo a la vanguardia*, Seix Barral, Barcelona, 1974.
- PAZ, O., *Pasión crítica*, Seix Barral, Barcelona, 1985.
- PEYRE, H., *Qu'est-ce que c'est le classicisme?*, Mizet, Paris, 1971.
- PI I MARAGALL, F., *Las nacionalidades*, Edicusa, Madrid, 1968 (1876).
- PLA, J., *El passat imperfecte. Obra completa 33*, Destino, Barcelona, 1977.
- PLANA, A., *Les valors del nostre renaixement (1910-1912)*, ed. 62, Barcelona, 1976.
- POE, E.A., *The Complete Poetry and Selected Criticism*, A. Tate ed., Meridian, "New American Library", 1981.
- Poetes del segle XX, Faig*, 1, 1984.
- Polémica sobre el realismo*, Buenos Aires, Barcelona, 1982 (s/d).
- POULET, G., *études sur le temps humain*, 4 v., ed. du Rocher, Monaco, 1952.

- POUND, E., *ABC of Reading*, Faber & Faber, London, 1951.
- POUND, E., *The Art of Poetry*, New Directions, New York, 1954.
- POUND, E., *Literary Essays of Ezra Pound*, T.S. Eliot ed., Faber & Faber, London, 1954.
- POUND, E., *Pound/Joyce. The Letters to Ezra Pound to James Joyce, with Pound's Essays on Joyce*, P. Read ed., Faber & Faber, London, 1965.
- PRAT DE LA RIBA, E., *La nacionalitat catalana*, Barcino, Barcelona, 1977 (1906).
- PRAZ, M., *La carne, la morte e il diavolo nella letteratura romantica*, La Cultura, Milano-Roma, 1930.
- The Prelude to Poetry. The English Poets in Defence and Praise of Their Own Art*, E. Rhys ed., Dutton, London, 1927.
- PRIETO, A., VILLENA, L.A., *El tema del amor en la poesia*, Planeta, Barcelona, 1977.
- RAISON, J.C., *The New Criticism*, Greenwood, Connecticut, 1979 (New Directions, Norfolk, 1941).
- RAYMOND, M., *De Baudelaire au surréalisme*, J. Corti, Paris, 1940.
- READ, H., *Form in modern poetry*, Sheed & Ward, London, 1932.
- The reader in the text. Essays on Audience and Interpretation*, Suleiman, S.R., & Crosman, I. eds., Princeton U.P., 1980.
- REYES, G., *Fonofonia textual. La citación en el relato literario*, Gredos, Madrid, 1984.
- RIBA, C., *Classics i moderns*, ed. 62, Barcelona, 1979.
- RICHARDS, I.A., *Practical Criticism: A Study of Literary Judgement*, Kegan Paul, London, 1929.

- RIERA, C., *La Escuela de Barcelona*, Anagrama, Barcelona, 1988.
- RIGAULT, H., *Histoire de la Querelle des Anciens et des Modernes, Oeuvres complètes*, I, Hachette, Paris, 1859.
- RODRIGUEZ ADRADOS, F., "El modelo clásico como constante histórica", 1616, *anuari* 1979, ps. 45-57.
- RODRIGUEZ ALFAGEME, I., BRAVO GARCIA, A., *Tradición clásica y siglo XX*, Coloquio, Madrid, 1986.
- ROSENBERG, H., *The tradition of new Horizon*, New York, 1959.
- ROVIRA, P., *La poesia de Jaime Gil de Biedma*, Mall, Barcelona, 1986.
- RUVET, H., *Langage, musique, poésie*, Seuil, Paris, 1972.
- SALVADOR, V., *El gest poètic. Cap a una teoria del poema*, P. Abadía de Montserrat/ I. Filologia valenciana, València, 1986.
- SAPIR, E., *El llenguatge. Introducció a l'estudi de la parla*, Empúries, Barcelona, 1985 (*Language. An introduction to the Study of Speech*, Harcourt, Brace & World, 1921).
- SAREIL, J., *L'écriture comique*, P.U.F., Paris, 1984.
- SARTRE, J.P., *Critiques littéraires*, Gallimard, Paris, 1947.
- SCHLEGEL, F., *Obras selectas*, I, Fundación Universidad Española, Madrid, 1983 (*Friedrich Schlegel's sämtliche Werke*, Wien, 1822-1825).
- SCHREIBER, S.M., *An Introduction to Literary Criticism*, Oxford U.P., 1965.
- SKLOVSKI, V., *La cuerda del arco. Sobre la disimilitud de lo simil*, Planeta, Barcelona, 1975 (*Tetirá*, s/d/).
- SWIPES, K., "Robert Graves", *Critical Survey of Poetry. English Language Series*, III, Englewood Cliffs, New Jersey, 1982.

- SONTAG, S., *Against interpretation and other essays*, Farrar, Strauss & Giroux, Octagon Books, New York, 1961 (1982).
- SÖTER, I., "Littératures européennes comparées", 1616, 1978.
- SPITZER, L., *Lingüística e historia literaria*, Gredos, Madrid, 1955 (*Linguistics and Literary history*, Princeton U.P., 1967).
- STAËL-HOLSTEIN, A.L.G. de, *De l'Allemagne* (1813), Garnier-Flammarion, Paris, 1967.
- STEINER, G., *Extraterritorial. Papers on Literature & the language revolution*, Penguin, Harmondsworth, 1975.
- SULLA, E., "La poesia catalana jove: una alternativa al realisme", *els Marges*, 1, maig 1974.
- SZONDI, P., *Poésies et poétiques de la modernité*, Lille P.U., 1961 (*Schriften*, Frankfurt, 1978).
- Teoría y praxis de la literatura comparada*, Alfa, Madrid, 1984 (*Vergleichende Literaturwissenschaft. Theorie und Praxis*, Akademische, Wiesbaden, 1981).
- TACCA, O., *La historia literaria*, Gredos, Madrid, 1968.
- TERRY, A., *Sobre poesia catalana contemporània: Riba, Foix, Espriu*, ed. 62, Barcelona, 1985.
- Théorie de la littérature*, Seuil, Paris, 1965.
- THOMAS, D., *Selected writing*, J. Laughlin, New York, 1946.
- TIEGHEM, P. van, *La littérature comparée*, A. Colin, Paris, 1931.
- TIEGHEM, P. van, "Vers une histoire synthétique de la littérature moderne", *Helicon*, I, 3, 1938.
- TIERNO GALVAN, E., *Tradición y modernismo*, Tecnos, Madrid, 1962.
- TODOROV, T., *Littérature et signification*, Larousse, Paris, 1967.

- TODOROV, T., *Langage, discours, société*, Seuil, Paris, 1975.
- TODOROV, T., "La noció de literatura" (1975), *Els Marges*, 15, 1979.
- TODOROV, T., *Critique de la critique*, Seuil, Paris, 1984.
- TORRAS i BAGES, J., *La tradició catalana*, ed 62, Barcelona, 1981 (Imprenta Giró, 1982).
- USCATESCU, J., *Tradición y futuro*, I. Estudios Politicos, Madrid, 1965.
- VALENDER, J., *Cernuda y el poema en prosa*, Tamesis Books, London, 1984.
- VALÉRY, P., *Introduction à la poétique*, Gallimard, Paris, 1938.
- VALÉRY, P., *Oeuvres*, 2 v., Gallimard, Paris, 1960-1977.
- VALVERDE, J.M., *Breve historia y antología de la estética*, Ariel, Barcelona, 1987.
- VATTINO, G., *El fin de la modernidad*, Gedisa, Madrid, 1986 (*La fine della modernità*, Torino, 1985).
- VILLALÓN, C. de, *Ingeniosa comparación entre lo antiguo y lo presente*, Sociedad de Bibliófilos Españoles, 33, Madrid, 1898 (Valladolid, 1539).
- VOLPE, G. della, *Storia del gusto*, Riuniti, Roma, 1971.
- VOSSLER, K., *Filosofía del lenguaje*, Losada, Buenos Aires, 1943 (*Gesammelte Aufsätze zur Sprachphilosophie*, München, 1923).
- VALES, R., "Deixis". *Language Acquisition. Studies in first Language development*, P. Fletcher & M. Garman, eds., Cambridge U.P., 1986.
- WARREN PENN, W., "Pure and Impure Poetry", *Kenyon Review*, primavera 1943

- VAUGH, P., *Metafiction. The Theory and Practice of Self-Conscious fiction*, Methuen, London/New York, 1984.
- WEINSHEIMER, J., *Imitation*, Routledge & Kegan Paul, London, 1984.
- WEISGERBER, J., "Bilan du comparatisme", *Degrés*, 39-40, 1984.
- WEISSTEIN, U., *Introducción a la literatura comparada*, Planeta, Barcelona, 1975 (*Einführung in die Vergleichende Literaturwissenschaft*, Kohlhammer GmbH, Stuttgart, 1975).
- WELLEK, R., *Historia de la crítica moderna (1750-1850)*, 4 v., Gredos, Madrid, 1969-1972 (*A History of Modern Criticism: 1750-1950*, 4 v., Yale U.P., 1955-1965).
- WELLEK, R., WARREN, A., *Teoría literaria*, Gredos, Madrid, 1974 (*Theory of Literature*, Harcourt, Brace & World, New York, 1948).
- WHORF, B.L., *Lenguaje, pensamiento y realidad*, Barral, Barcelona, 1970 (*Language, Thought and Reality: Selected Writings*, M.I.T., Cambridge, 1956).
- WINSATT, W.K., BROOKS, C., *Literary Criticism. A short history*, Routledge & Kegan Paul, London, 1970 (A.A. Knopf, New York, 1957).
- ZIETLOW, P., *Moments of vision. The poetry of Thomas Hardy*, Cambridge U.P., 1974.
- ZUMTHOR, P., *Essai de poétique médiévale*, Seuil, Paris, 1972.
- ZUMTHOR, P., "Le Carrefour des rhétoriciens: intertextualité et rhétorique", *Poétique*, 27, ps. 317-337.